

ПРВА КУПАТИЛА НА САВИ

Припрема: Др Војин Дреновац

У време летњих врућина Београђани су још у стара времена ишли на Саву и Дунав и тамо се расхлађивали. Под римском влашћу Београд је био пристаниште римске дунавске флоте и средиште Флавијеве легије. У вароши су постојала купатила - римске терме, а код ушћа Саве у Дунав био је мост који је везивао Таурунум (Земун) са Сингидунумом (Београдом). Више тог моста Римљани су подигли купатило на реци где су се купали Флавијеви легионари. И доцније, током векова, постојала су купатила на рекама. Тако, за време аустријске окупације 1724. године, поред речног купатила које се налазило у близини Петроварадинске капије (отприлике где су данас Велике стенице у Карађорђевој улици) било је у вароши и четири амама, од којих је најбољи и највећи био онај који су држали Јермени. Под турском управом ретко се ишло на Саву и Дунав. Тада су постојали јавни амами и којима се купало грађанство. По опису једног старог Савамалца "...у амамима није било базена. Дуж зидова била су у камену истесана корита и којима се купало. Свако корито имало је своју чесму и тако је вода увек била чиста. Вода је долазила у чесме из кружних канала који су опасивали просторије за купање..." У вароши је било неколико амама: Шарени амам на Дорћолу, амам кнеза Милоша саграђен иза зграде некадашњег Министарства финансија, у данашњој улици кнеза Милоша, амам у Љубичином конаку и амам у граду.

Београд иако лежи на рекама, дуго није имао уређених речних купатила. Четрдесетих година 19-тог века дошао је у Србију Карло

Карловански, учитељ, трговац и "први у Србији сирћетни фабрикант", који 25. маја 1847. године отвара у Београду - прво српско пливалиште и купалиште. Купатило се налазило испод тврђаве и стајало је под управом Карлованског, вредног и предузимљивог Немца. Учитељ пливања био је неки Алберто Драгонер, пореклом Италијан. Пливалиште у Карлованског прво је почело бележити метеоролошка посматрања, тј. пратило је топлоту воде и ваздуха и бележило колико је у месецу било кишовитих, колико лепих и колико пријатних дана. Занимљивости ради поменућемо да је пливалиште Карлованског било предмет једне позоришне полемике у којој је учествовао и Ђуро Даничић, познати наш филолог. "...Позориште је само за забаву беспосленим и имућним људима, а пливалиште је од потребе и од користи и за забаву свакоме човеку..." Купалиште је убрзо затворено.

После шест година, 1853. године, отвара се ново купатило на Сави по "најновијем кроју", са ограђеним базеном за децу и кабинама за одрасле купаче. Сопственици тог купатила били су Коста Лепојевић и Димитрије Данић. Али, као и прво купалиште, тако је и ово друго доживело исту судбину. Било због временских прилика, било због недовољне

рекламе, а можда и због нерезумевања публике, тек, купатила су се морала затворити.

По затварању купатила на Сави, услед учесталих давлена на отвореној реци, објављен је један занимљив чланак о тој теми у "Српским новинама" 25. маја 1856. године. Чланак гласи:

"...Сваке године понављају се несрећни случајеви при купању у Сави и Дунаву. Ова несрећа обично постижава децу која су мање пре-

Купаћи костими на првим јавним купатилима

дострожна сачувати се од опасних места. Највећу жељу за купање показују ђаци нижих разреда. Радо се купају и шегрти кад добију времена. Ни њима то не би требало забрањивати, јер и они сиромаси радећи по ваздан разне кућне послове, лако се разгревају и само се купањем оснажити могу.

Видећи оскудицу купатила на реци још преклане, наш врли Срвбин и сваком приликом први добротвор, мајор г. Миша Анастасијевић, једно је купатило саградити дао и допустио је свакоме без разлике да се тамо бесплатно купа. При томе све се угодности које се при купању изискују, тамо добијају. Сваки који се тамо купао заиста мора благодарити, баш онеме, који је купатило само из љубави према својим сажитељима

начинити дао; али премда су обично 12 собица за купање, зато опет навала је гдекоји пут тако велика да се више од сата чекају мора.

Деца за које су две собице одређене, не могу сва до реда да дођу, нека, која пре ни помислила нису купати се у отвореној реци, одваже се и на то, те тако по лакомислености својој дубокој упуштајући се, лако се удавити могу. Тако се данас по подне догодило, те се двоје деце удаве у Сави близу града. А чујемо да се и у Дунаву једно удавило.

Општина вароши Београда могла би лаким начином тој невољи крај учинити, кад би позвала грађане на добровољне прилоге за саграђење једног општог купатила на Сави. Сваки би драге воље штогод дао, а особито родитељи који, тако стрепе, кад своју живу веселу децу који час само крај себе невиде, и који увек у сумњи морају бити, шта им је од детета.

Са 20-30 дуката саградило би се једно отворено купатило у коме би се могли бар 50 на једанпут купати.

Кад би то купатило начињено било, онда би и полиција строго забранила могла да се нико на другом месту у Сави и Дунаву купати несме. Почело би се тиме што би се купатилем сваки бесплатно послуживати могао, а при купатилу могла би опет полиција надгледати да се какав неред не догоди..."

Такве су некада биле згоде и незгоде наших купача.

Коришћен материјал:
Из старог Београда - Живорада Јовановића
У следећем броју: Српска књигопечатња

ЋИТАЈТЕ ОГЛЕДАЛО НА INTERNETU
www.serbianmirror.com

NO INTEREST
financing
OVER 3, 6, & 12 MONTHS

- ▶ Usađивање зуба
- ▶ Estetska stomatologija
- ▶ Компјутерски анестетичи
- ▶ Izbeljivanje zuba po pristupačnim cenama
- ▶ Naplaćujemo od vašeg osiguranja

CALL
for appointments:
847.965.8780

8800 N. Lockwood
Skokie IL 60077
p: 847.965.8780
f: 847.967.1429

ОГЛЕДАЛО

www.serbianmirror.com

**Pretplatite
se na
Ogledalo
list koji nas
povezuje**

